

Tehy ry
PL 10
00060 Tehy

LAUSUNTO

Viite Kuulemistilaisuus 9.2.2015

Tehyn lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain muuttamisesta.

Esityksen mukaan lakiin lisättäisiin asetuksenantovaltuutus ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksista.

Vanhuspalvelulain 20 § joka säätää iäkkään henkilön hoitoon ja huolenpitoon osallistuvasta henkilöstöstä edellyttää, että toimintayksikössä on vuorokauden ajasta riippumatta oltava määrältään, koulutukseltaan ja tehtävärakenteeltaan henkilöstö, joka pystyy tarjoamaan laadukkaat palvelut. Lisäksi laatusuositus Hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi (2013) suosittaa henkilöstön ehdottomaksi vähimmäismääräksi 0,5 – 0,7 hoitotyöntekijää asiakasta kohden yksiköstä riippuen.

Vanhuspalvelulaki ja laatusuositus eivät ole riittäneet turvaamaan vähimmäismitoitusta, mutta Terveiden – ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) selvityksen mukaan tilanne on kuitenkin parantunut ja laatusuosituksen vähimmäismitoitus jää toteutumatta vain 7 %:ssa ympärivuorokautisista toimintayksiköistä. THL:n selvityksessä kävi ilmi, että puolet yksiköistä ylittää 0,6:n ja viidennes jopa 0,7:n mitoituksen. Tehostetun palveluasumisen osalta suositus on tällä hetkellä 0,5, mutta käytännössä suuri osa kunnista edellyttää palveluita kilpailuttaessaan 0,6 henkilöstömitoitusta.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan asetuksenantovaltuutus ei tällä hetkellä ole tarpeellinen, koska toimintayksiköiden mitoitus on kehittynyt parempaan suuntaan ja 0,5 minimimitoitus alittui vain joissakin toimintayksiköissä. Minimimitoituksen määrittäminen ohjaa pelkkien työntekijämäärien tarkasteluun hoidon kokonaisarvioinnin sijaan. Minimimitoituksesta on pelko tulla maksimi kun säästöpainneissa olevat toimintayksiköt saavat ”luvan kanssa” pudottaa henkilöstöresurseja lain vaatimaan minimiin. Lisäksi henkilöstömäärään keskittymällä osa toimintayksiköistä voi päätyä säästämään palkkaamalla vähemmän koulutettua työvoimaa.

Tehy ry pitää tärkeänä, että asiakkaat voidaan hoitaa loppuun saakka vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla; samassa paikassa ja laadukkaasti. Asiakasta ei saa siirrellä paikasta toiseen vaan tarvittava hoito on tarjottava asiakkaiden luokse. Tämä edellyttää, että koulutettua hoitohenkilöstöä on riittävästi ja he voivat keskittyä perustehtävänsä eli näyttöön perustuvaan hoitotyöhön. Voutilaisen (2005) kirjallisuuskatsauksen mukaan ikääntyneiden pitkäaikaisessa laitoshoidossa matala henkilöstömitoitus ja sairaanhoitajien vähäinen osuus olivat yhteydessä heikkoon hoidon laatuun.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan on erityisen tärkeää, että henkilöstömitoitusta laskettaessa henkilöstön työpanoksella tarkoitetaan todellisia toteutuneita asiakastyöhön kohdennettuja työtunteja. Tämä edellyttää poissaolevien työntekijöiden korvaamista sijaisilla. Riittävä sijaishenkilöstö suojelee hoitohenkilöstöä ylikuormittumiselta ja välillisesti potilaita hoitovirheiltä.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan kaikilla välittömään hoitoon osallistuvilla on oltava sosiaali- ja/tai terveydenhuollon ammatillinen koulutus. Lakiesityksen mukaan muu avustava henkilöstö lasketaan mukaan mitoitukseen siltä osin kuin he vastaavat asiakkaiden perustarpeisiin. Avustava työ ei ole hoitotyön ammattityötä eikä sitä siten tule laskea hoitotyön henkilöstömitoitukseen! Potilas-/asiakasturvallisuuden vuoksi on tärkeää ja perusteltua, että muu henkilöstö (hoito- ja laitosapulaiset, hoiva-avustajat, jotka auttavat asiakkaiden perustarpeissa) ei voi olla työvuorossa yksin.

Tehy ry:n mielestä luonnoksessa esitetty henkilöstön työpanoksen vähimmäismitoitus 0,50 – 0,70 ei riitä takaamaan riittävää henkilöstömitoitusta ja laadukkaita palveluja, koska asiakkaiden/potilaiden yksilöllinen palveluntarve ja toimintakyky ja niissä tapahtuvat muutokset edellyttävät dynaamista henkilöstömitoitusta. Mitoituksen laskemiseen tarvitaan paljon yksityiskohtaista tietoa toimintayksikön asiakkaiden ja henkilöstön osaamisen osalta.

Tehy ry:n näkemyksen mukaan henkilöstömitoituksen perustana tulisi olla yksikön potilaiden/asiakkaiden toimintakyky ja avuntarve, joka todennettaisiin hoitoisuusmittarilla (RAVA, RAI tai RAFAELA). Suomalaista verorahoitteista ympärivuorokautisen hoidon organisaatiota vastaavaa, kattavaa hoitomuotoa ei löydy muualla vanhusten pitkäaikaishoidossa. Omaa järjestelmäämme koskevaa henkilöstömitoituksen tutkimusta on vasta vähän. Valtioneuvoston asetuksen sijaan tarvitaan valtakunnallinen hoitoisuusmittari, jonka avulla henkilöstömitoitus voitaisiin määritellä. Lisäksi tarvitaan valtakunnallisesti yhtenäinen tapa laskea hoitotyön henkilöstömitoitus ja kokonaishenkilöstömitoitus.

Tehy ry saa jäseniltään yhteydenottoja, joissa kerrotaan riittämättömistä henkilöstömitoituksista, väsymyksestä ja potilasturvallisuuden vaarantumisesta. Ikäihmisten hoidon ja palveluiden valvonnan on oltava säännöllistä ja riittävää. Valvonnassa ilmenneet poikkeamat henkilöstön määrässä, laadussa tai hoidon laadussa on korjattava sanktioiden uhalla.

Tehy ry muistuttaa, että riittävä henkilöstömitoitus on yksi avain alan vetovoimaisuuteen ja hoitohenkilöstön alalla pysymiseen. Lisäksi henkilöstömitoituksella on tutkitusti yhteys hoidon laatuun ja potilaiden tyytyväisyyteen.

Helsingissä 12.2.2015

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Lisätietoja
Eva Tilander
Asiantuntija
Tehy ry
eva.tilander@tehy.fi